

Autor: Karel Veliký

Herbert Marcuse se stal populárním v roce 1968. Radikální studenty si získal především svými názory na úlohu inteligence, která má probouzet lid z fikce svobody, kterou vytváří konzumní společnost. Neboť je to prý jediné ona, kdo je schopen, namísto zburžoazněné „dělnické třídy“ starých marxistů, uvědomit si prázdnotu života nasyceného Západu, kde i „diskuze je v přebytku“.

Davový člověk

V eseji *Represivní tolerance* se Marcuse ptá po významu násilí a moci. Základní myšlenkou, na níž v této souvislosti upozorňuje, je **změna úlohy tolerance**. Tolerance, kdysi heslo vybraných myslitelů, kteří s její pomocí získávali možnost hlásat a hájit své názory (a tím současně být netolerantní vůči svým ideovým protivníkům), se v zmasovělé společnosti stává problematickou, neboť masový člověk žádný vlastní názor nemá a není s to ho ani mít – je pouze manipulován a zainteresován na stoupajícím uspokojování „svých“ pseudo-potřeb. V takové společnosti je pak vyhlášení možnosti plurality názorů nesmyslem. Trpění svobodné diskuze má význam jen mezi těmi, kdo jsou schopni různé pozice a názory opravdu posoudit.

Marcuse:

„Dnes ale, v době koncentrace ekonomické i politické moci, je produkována i mentalita lidí...“ Neobvyklá slova, myšlenky a názory mohou být sice vysloveny, ale masivní většinou, onou praeformovanou (Orwell) mentalitou masového člověka, jsou ihned neutralizovány. Aby byl davový člověk (Ortega y Gasset) vůbec schopen si toto uvědomit, musel by být zbaven vlivu neustále probíhajícího „školení“ a usměrňování, jemuž je vystaven ze strany médií (všudypřítomná reklama, „zprávy“, „analýzy“ atd.). Davový člověk si praeformaci své mysli přirozeně neuvědomuje a tak zprostředkovaný obraz světa, vytvořený konzumováním „na míru“ přizpůsobených informací (žádná „laťka“ neexistuje, ke každému se klesne tak hluboko, jak je třeba) považovat za „pravdivý“, „jediný možný“, „skutečný“. Dnešní tolerance se zkrátka stala ochranou již etablované mašinerie, která má v rukách komunikační prostředky, nástrojem posilujícím etablované politiky: tolerováno je především systematické ohlupování.

Proto je třeba, tvrdí Marcuse, podporovat malé a (zatím) bezmocné skupiny, které proti tomuto falešnému vědomí bojují a jejichž další existence je důležitější než zachovávání zneužívaných a zneužitelných liberálních práv a svobod, které jen udržují ústavní moc buržoazního státu. Marcuse tak před „liberálností“ upřednostnil netoleranci neboli represivní toleranci čili – Násilí.

Touto cestou se následně důsledně dali například studenti z RAF:

„To, zda je správné nyní organizovat ozbrojený odpor, záleží na tom, zda je to možné; a zda je to možné, lze zjistit pouze praxí,“

parafrázuje jejich Koncept městské guerilly Maovu poučku o „revoluční válce“. Po ukončení této praxe Karl-Heinz Dellwo, člen „druhé generace“ RAF z poloviny 70. let, konstatoval:

„Co se týká našeho konceptu, prohráli jsme. Kupodivu však osobně pocit, že jsem prohrál, nemám. (...) Víím, že existují i jiné mezilidské vztahy, než ty, které nám nutí kapitalismus. Víím, že jsme schopni odporu. A toto poznání mi za těch dvacet let strávených ve vězení stálo.“

Více:

Herbert Marcuse, *Jednorozměrný člověk*, Praha 1991.

Che Guevara, *Partyzánská válka*, Praha 1961.

Gilles Lipovetsky, *Éra prázdnoty*, Praha 1998.

Julius Evola, *Jezdit na tygru*, Praha 2009.

Mao Ce-tung, *Mao o praxi a rozporu*, Všeň 2011.

Franco G. Freda, *Rozmetání systému*, Praha 2014.